

ÇOCUK PSİKOLOJİSİ

Editör

Prof. Dr. Bünyamin ATEŞ

ÇOCUK PSİKOLOJİSİ

Editör: Prof. Dr. Bünyamin ATEŞ

ISBN: 978-625-8499-22-3

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'ne aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Sayın okuyucularımız, bandrolsüz yayınları satın almamanızı diliyoruz.

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

Yayın Koordinatörü: Ferit RESULOĞULLARI

Kapak Tasarımı & Mizanpaj: Vizetek Dizgi

- Baskı:** Ankara | Şubat, 2022
- Baskı:** Ankara | Eylül, 2022
- Baskı:** Ankara | Ekim, 2022
- Baskı:** Ankara | Şubat, 2024
- Baskı:** Ankara | Eylül, 2025

Baskı: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.
İvedik Org. San. 1420. Cad. No: 58/1 Yenimahalle/ANKARA,
Tel: 0 312 395 85 71

Yayıncı Sertifika No: 41575

Matbaa Sertifika No: 47479

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetekyayincilik@gmail.com

ÇOCUK PSİKOLOJİSİ

Editör

Prof. Dr. Bünyamin ATEŞ

Yazarlar

Prof. Dr. Adem PEKER

Prof. Dr. Bünyamin ATEŞ

Doç. Dr. Fatma ALTINSOY

Doç. Dr. F. Firdevs KARDUZ

Doç. Dr. Mehmet Emin TURAN

Doç. Dr. Mehmet Enes SAĞAR

Doç. Dr. Nurseven KILIÇ

Doç. Dr. Serkan Cengiz

Dr. Öğr. Üyesi Alican KAYA

Dr. Öğr. Üyesi Fatma YILDIRIM

Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan ÇELİK

(Yazar sıralaması unvan ve alfabetik sıralamaya göre yapılmıştır.)

- Editör** Prof. Dr. Bünyamin ATEŞ, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi*
- 1. Bölüm** **Çocuk Psikolojisi, Ruh Sağlığı ve Temel Kavramlar**
Doç. Dr. Mehmet Enes SAĞAR, *Afyon Kocatepe Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0003-0941-5301
- 2. Bölüm** **Çocuklarda Gelişim Alanları**
Prof. Dr. Bünyamin ATEŞ, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0003-4090-1922
Doç. Dr. Mehmet Enes SAĞAR, *Afyon Kocatepe Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0003-0941-5301
- 3. Bölüm** **Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Teknikleri**
Doç. Dr. Fatma ALTINSOY, *Milli Eğitim Bakanlığı*
ORCID ID: 0000-0003-4910-2510
- 4. Bölüm** **Davranış ve Uyum Problemleri**
Dr. Öğr. Üyesi Alican KAYA, *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0003-2933-0161
- 5. Bölüm** **Çocuk İstismarı ve İhmali**
Doç. Dr. Nurseven KILIÇ, *Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0001-8724-7564
- 6. Bölüm** **Siber Zorbalık**
Prof. Dr. Adem PEKER, *Atatürk Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0002-3594-9166
- 7. Bölüm** **İnternet ve Oyun Bağımlılığı**
Doç. Dr. Serkan Cengiz, *Milli Eğitim Bakanlığı*
ORCID ID: 0000-0001-9070-6338
- 8. Bölüm** **Özel Gereksinimi Olan Çocuklar**
Dr. Öğr. Üyesi Fatma YILDIRIM, *Atatürk Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0002-1981-1765

Bölümler ve Yazarlar

---

9. Bölüm

Çocukla Psikolojik Danışma ve Kuramlar

Doç. Dr. Mehmet Emin TURAN, *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0001-8092-9642

10. Bölüm

Çocuk, Aile ve Çevreyle İlişkiler

Doç. Dr. F. Firdevs KARDUZ, *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0003-1765-6287

11. Bölüm

Çocukla İletişim

Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan ÇELİK, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0002-6453-2618

12. Bölüm

Çocuklarda Değerler Eğitimi

Doç. Dr. Nurseven KILIÇ, *Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi*
ORCID ID: 0000-0001-8724-7564

ÖNSÖZ

Çocuklar; bugünün küçükleri yarının büyükleri, anne-babaların en değerlileri ve biricikleridir. Yaşam süreci içinde hemen hemen her anne- babanın çocukları için iyi bir eğitim, iyi bir gelecek kurmanın yanı sıra onların ruh sağlıklarını korumak gibi bir amaç ve çabalarının da olduğu söylenebilir. Ancak çocuğun en yakınında olan anne-babalar, eğitimciler çocuk psikolojisi ile ilgili yeterli düzeyde bir bilgi sahibi olmadıklarından ya da farkında olmadan çocuğun ruh sağlığını, gelişim alanlarını olumsuz yönde etkileyecek tutum ve davranışlar içinde olabilirler. Günümüzde aile ve eğitimciler bir taraftan yaşanan değişim ve gelişime uyum sağlamak diğer taraftan da çocukların ruh sağlıklarını korumak gibi görevleri başarı ile yerine getirme yükümlükleri ile karşı karşıya kalmışlardır. Bu noktada çocukların ruh sağlığını tehdit eden mevcut ve yeni problemlere karşı anne-babaların, eğitimcilerin vb. tam bir bilinçlilik ve farkındalık içinde olmaları gerekir.

Çocuk psikolojisi konusunda özenle hazırlanan bu kaynak kitap çocuk psikolojisi adına merak edilen birçok konuyu içinde barındırarak başta anne-babalar, eğitimciler olmak üzere ruh sağlığı çalışanlarına, ruh sağlığı alanlarında öğrenim gören lisans ve lisansüstü öğrencilerine yararlı ve işlevsel bir kaynak olacağı düşünülmektedir. Bu kitabın içeriğinde; “Çocuk psikolojisi, ruh sağlığı ve temel kavramlar, çocuklarda gelişim alanları, çocukları tanıma ve değerlendirme teknikleri, davranış ve uyum problemleri, çocuk istismarı ve ihmali, siber zorbalık, internet ve oyun bağımlılığı, özel gereksinimi olan çocuklar, çocukla psikolojik danışma ve kuramlar, çocuk, aile ve çevreyle ilişkiler, çocukla iletişim, çocuklarda değerler eğitimi” yer almaktadır. Kitabın içeriğinin hazırlanmasında vermiş oldukları emek ve özverili çalışmalarından dolayı ayrı ayrı her bir bölüm yazarımıza, ailelerine, sabır ve desteklerinden dolayı eşim Pınar’a, kızlarım Elif İkbal’a, Zehra Aybüke’ye ve oğlum Yiğithan’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Kitabın anne-babalara, eğitimcilere ve alana faydalı olması dileklerle...

Editör

Prof. Dr. Bünyamin ATEŞ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	vii
BÖLÜM 1: ÇOCUK PSİKOLOJİSİ, RUH SAĞLIĞI VE TEMEL KAVRAMLAR	1
	<i>Doç. Dr. Mehmet Enes SAĞAR</i>
BÖLÜM 2: ÇOCUKLARDA GELİŞİM ALANLARI	15
	<i>Prof. Dr. Bünyamin ATEŞ - Doç. Dr. Mehmet Enes SAĞAR</i>
BÖLÜM 3: ÇOCUKLARI TANIMA VE DEĞERLENDİRME TEKNİKLERİ	41
	<i>Doç. Dr. Fatma ALTINSOY</i>
BÖLÜM 4: DAVRANIŞ VE UYUM PROBLEMLERİ.....	71
	<i>Dr. Öğr. Üyesi. Alican KAYA</i>
BÖLÜM 5: ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİ	105
	<i>Doç. Dr. Nurseven KILIÇ</i>
BÖLÜM 6: SİBER ZORBALIK	127
	<i>Prof. Dr. Adem PEKER</i>
BÖLÜM 7: İNTERNET ve OYUN BAĞIMLILIĞI.....	145
	<i>Doç. Dr. Serkan Cengiz</i>
BÖLÜM 8: ÖZEL GEREKSİNİMİ OLAN ÇOCUKLAR.....	171
	<i>Dr. Öğr. Üyesi Fatma YILDIRIM</i>
BÖLÜM 9: ÇOCUKLA PSİKOLOJİK DANIŞMA VE KURAMLAR.....	199
	<i>Doç. Dr. Mehmet Emin TURAN</i>
BÖLÜM 10: ÇOCUK, AİLE VE ÇEVREYLE İLİŞKİLER.....	227
	<i>Doç. Dr. F. Firdevs KARDUZ</i>
BÖLÜM 11: ÇOCUKLA İLETİŞİM.....	257
	<i>Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan ÇELİK</i>
BÖLÜM 12: ÇOCUKLARDA DEĞERLER EĞİTİMİ	279
	<i>Doç. Dr. Nurseven KILIÇ</i>